

(Oudere) Nieuwkomers leren lezen in het Nederlands

Doelen

Inzicht in de moeilijkheden voor anderstaligen

Een werkwijze voor het aanpassen

Programma

- Welkom
- WAT? en HOE? het kader
- Werkboekjes en de Nt2-didactiek
- Leesboekjes en typen moeilijkheden
- Afsluiting

Hoe spreek je dit broodje uit?

ciabatta

tjabatta

schrijffletter versus klank

man   man**n**-nen

som   som**m**-men

lek   lek**k**-ken

WAT? Het kader - woordenschat

The image shows a digital interface for a word search activity. At the top, there is a control bar with an eye icon, an ear icon, three question marks, and a close button. To the right of this bar is a green hexagon containing the number 6. Below the control bar is a horizontal dashed line. Underneath the dashed line, there are three image boxes. The first box contains a bone and a small square with the letter 'o'. The second box contains a house. The third box contains a factory with smoke and an arrow pointing to the smoke. Below each image box are three empty rectangular boxes for writing the word.

Werken met reguliere werkboekjes

Voorbeelden

- **WAT** wordt in deze oefening als bekend verondersteld?
- **HOE** kun je dat oplossen?

Het lesmateriaal

Aanpassingen en moeilijkheden

- In het werkboekje: de stappen in de didactiek
- In het leesboekje: de moeilijkheden

3

NT2-DIDACTIEK

AANPASSINGEN IN HET WERKBOEKJE

Werkpapier

Werken met reguliere werkboekjes

- **WAT** wordt in deze oefening als bekend verondersteld?
- **HOE** kun je dat oplossen?

Aanpassingen NT2-didactiek

- (receptief)   stap 1
- (reproductief)   stap 2
- (productief)   stap 3
- (productief)   stap 4
- (productief)   stap 5

DE NT2-DIDACTIEK

Wissel		
1		
2		
3		
4		
5		

Didactische stappen

Stap 1 *(receptief)*

De leerkracht of het boek geeft (zegt) het Nederlandse woord (of klank, letter, verbuiging, vervoeging, zin, ...).

De leerlingen **luisteren**.

Stap 2

(receptief)

De leerkracht of het boek geeft (zegt) het Nederlandse woord (of klank, letter, verbuiging, vervoeging, zin, ...).

De leerlingen **doet** iets.
Trekt een lijn, kleurt iets, zet een kruisje, wijst aan, pakt een, ...)

Dit kunnen ze, omdat alles gegeven is.

Voorbeeld:

Waar **zie** je de letter (r)? (stap 1)

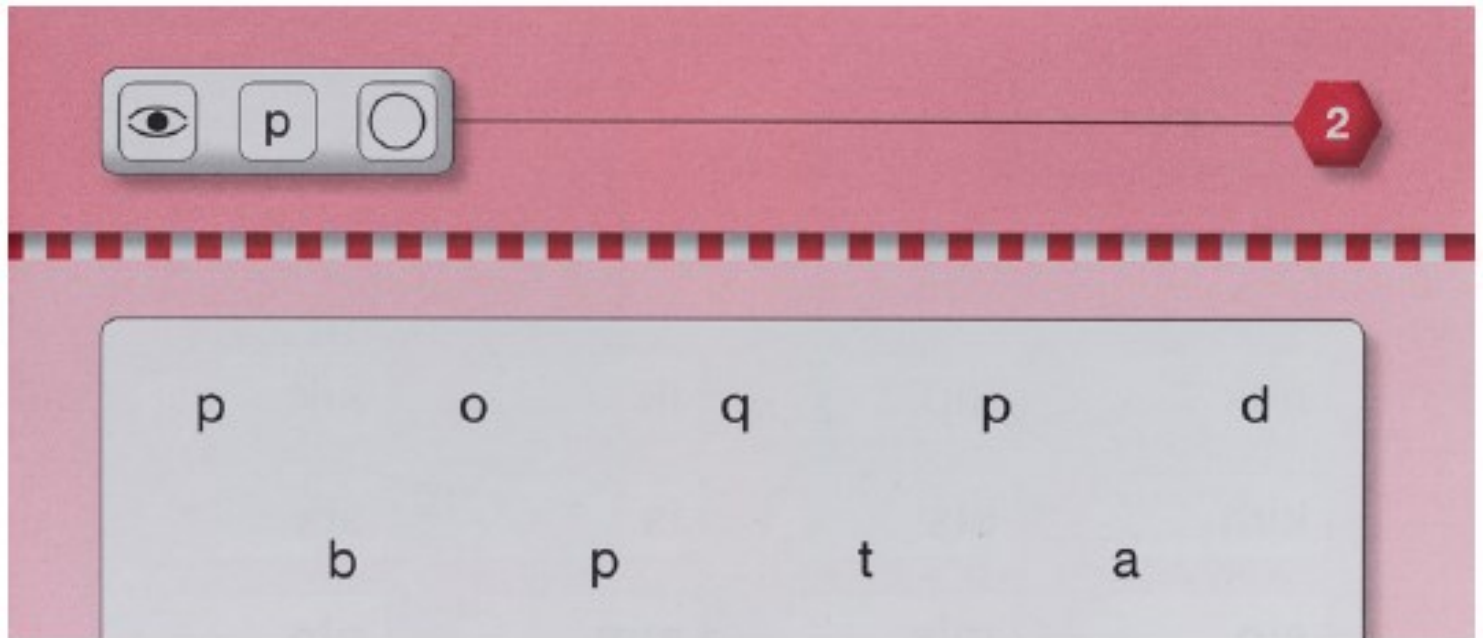
Omcirkel de (r)! (stap 2)

rik   d   ik   raam   r   daan

In de analyse staat:

Dit is visuele discriminatie. Dit kunnen de leerlingen. = stap 2

Voorbeeld:

Stap 3

(reproductief)

De leerkracht zegt het woord (zin, ...) voor.

Of de schriftelijke variant: het boek geeft het woord (of de zin, ...).

De leerlingen zeggen na of schrijven het woord (de zin, ...) over.

Stap 4

(productief)

Leerkracht of het boek vraagt naar een antwoord (een Nederlands woord, een klank, een letter, een vervoeging of verbuiging, een zin, ...).

De leerlingen antwoorden in het Nederlands.

Voorbeeld:

Waar **hoor** je de (r)? (stap 4)

r

DAG
6

daan en rik

daan en kaan

Voorbeeld:

*De leerling benoemt
het woord, luistert naar
de klanken, zet een
kruisje op de plek waar
de betreffende letter
staat.*

Control bar: Eye icon, Ear icon, Three question marks, Close (X) icon. Red hexagon with '1'.

Card 1: 'p' in a box, Cat illustration, Three empty boxes below.

Card 2: Girl on a seesaw with a question mark illustration, Three empty boxes below.

Card 3: Chicken illustration, Three empty boxes below.

Stap 5

(productief)

De leerkracht of het boek geeft een aanzet tot het zeggen of schrijven.

De leerling vertelt of schrijft iets en put uit zijn eigen Nederlandse kennis.

Aan de slag!

- Pak je werkboekje erbij
- Noteer (met potlood) bij elke oefening:
- Welke stap in de didactiek ?
- Hoe aan te passen?

	daan kijkt	•	• bij de put.
	de mus zit	•	• in de put.
	saar zit	•	• op de put.

	poes zit	•	• zit een bij.
	op het raam	•	• naar de bij.
	poes kijkt	•	• bij het raam.

	rik kijkt	•	• in de zon.
	mam zit	•	• in de zee.
	an is	•	• naar de boot.

	sam zit	•	• op de kar.
	koen roept	•	• in de kar.
	de mees zit	•	• naar sam.

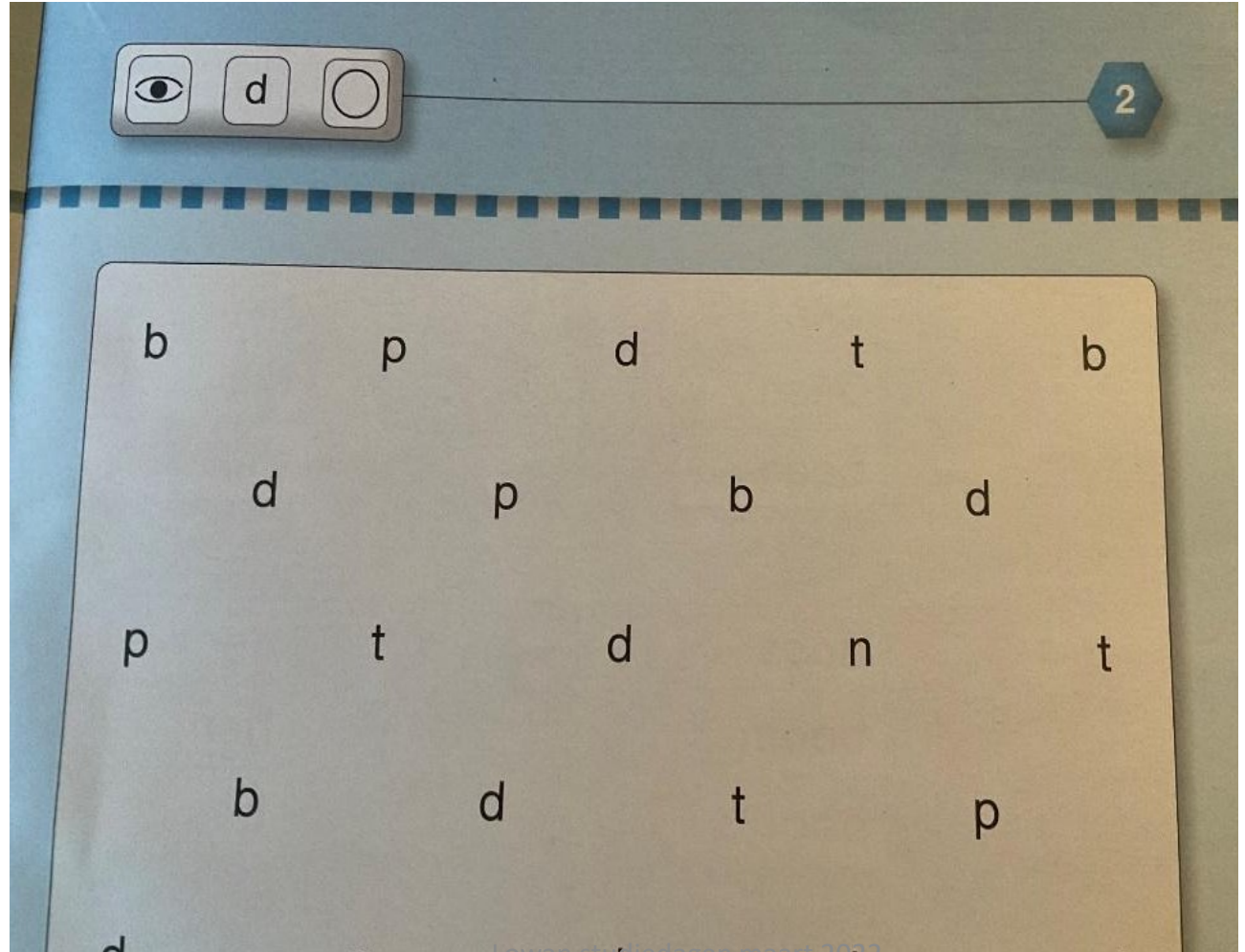
	rik rent	•	• voor de bus.
	zijn zus is	•	• naar de bus.
	de man is	•	• in de bus.

Werkpapier

Werkboekje VLL,
Kern 4

Voorbeeld werkboek VLL

Nt2-didactiek	
Receptief	Stap 1
	Stap 2
reproductief	Stap 3
productief	Stap 4
	Stap 5

Voorbeeld werkboek Lijn 3

DAG
2

ties likt aan de biet.

ties tikt de kool aan.

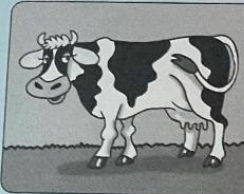

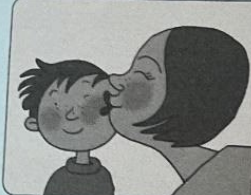

siem likt aan de kaas.

Nt2-didactiek	
receptief	Stap 1
	Stap 2
reproductief	Stap 3
productief	Stap 4
	Stap 5

Voorbeeld werkboek VLL

13

		
	moe	☐
	koe	☐
	koek	☐
	boem	☐
	boek	☐
	doek	☐
	zin	☐
	zoon	☐
	zoen	☐
	mes	☐
	zes	☐
	zet	☐
	baas	☐
	boos	☐
	doos	☐
	bek	☐
	dek	☐
	dik	☐

Lowan studiedagen maart 2011

Nt2-didactiek	
Receptief	Stap 1
	Stap 2
reproductief	Stap 3
productief	Stap 4
	Stap 5

- Lijn trekken van woorden naar het bijbehorende plaatje.

DAG
2

rik

daan

woordenschat + lezen

= **stap 2** Dit kunnen ze.

→ Eventueel laten afkijken op het vel met **eigennamen**.

- Aankruisen van de juiste plaats van de letter in het woord (vooraan of achteraan).

DAG
3

r

woordenschat + auditieve analyse + temporeel / spatiëel ordenen

= **stap 4**

→ Hier maken we stap 2 van. Zeg de woorden.

→ Plak een rode sticker op de plaatjes van *het*-woorden (*haar*).

Werkblad 2

Zinnen verstaan

De leerling luistert naar de zinnen, kijkt naar de plaatjes en kruist aan wat hij graag doet.

= stap 4

- Hier maken we stap 2 van. Geef kernwoorden uit de zinnen bij de plaatjes.

Leesboekjes

- Kijk in het werkpapier!

Of :

Werkpapier

- Kijk in je eigen meegenomen materiaal.

Wat zijn de moeilijkheden?

- inhoudswoorden
- het-woorden
- eigennamen
- eigennamen van dieren
- geluiden
- diergeluiden
- jokerwoorden
- ... en meer

Werkpapier

Wanneer?

Waar?

Hoe?
Hoeveel?

Wie?

doet?

Wat?

1 Inhoudswoord

Noteer het
woord bij de
afbeelding,
met lidwoord

Nu jullie! Kijk bij de illustratie in je leestekst.

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

Werkpapier

2 Inhoudswoord- het-woorden

Sticker plakken

Verzamelen

Uitspraak oefenen
't wiel

Nu jullie! Kijk bij de illustratie in je leestekst.
Het-woorden?

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

3 inhoudswoord- eigennamen

geel vel

eigenaam

jongen/meisje

Nu jullie! Kijk in je leestekst. Omcirkel de eigennamen.

Geen eigennamen

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

4 inhoudswoord- eigennamen dierennamen

bruin vel

soortnaam én
eigenaam

Nu jullie! Kijk in je leestekst.
Omcirkel de eigenaam en de
soortnaam.

Dierennamen

bul		de hond
rik		de vogel
tim		de kip
zip		de poes

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

poes: eigennaam links

rechts: de poes of de kat

naar de maan
daan vaart op zee.
hij is de man met de pet.

pim is er ook.
pim vist met een net.

pim en daan.
dat zijn er twee.

daan vaart.
en pim vaart mee.

waar vaart die boot naartoe?
waarheen vaart pim met daan?

pim vaart met daan.
met daan naar de maan.

een reis naar de maan?
dat is te ver.

de maan is daar!
dan zijn we er.

The illustration shows two men, Daan and Pim, on a boat at night. Daan is wearing a blue cap and Pim is wearing a green jacket. They are pulling a net full of fish. The sky is dark purple with a crescent moon. The water is blue. Labels with arrows point to the moon, Daan, Pim, the boat, and the sea.

5 geluiden

boem

vallen

dik valt op de grond

Op een groen vel:

- Geluid
- Betekenis
- voorbeeldzin

Nu jullie! Kijk in je leestekst. Omcirkel de geluiden.

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

geen geluiden;
wel uitroepen

6 diergeluiden

de kip

kakelt

tok tok

Op een groen vel:

het dier

werkwoord

- het diergeluid

Nu jullie! Kijk in je leestekst.
Omcirkel de diergeluiden.

7 Jokerwoorden

joker woor den	hij / zij / ze
	hij / zij / ze
	zij / ze /
	zij / ze /
	zijn / haar /
	tel- er
	plaats- er
spring- er	

hij

zij ze

zij ze

zijn

haar

Nu jullie! Kijk in je leestekst.
Omcirkel jokerwoorden.

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.

ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

ER

- Tel-er - ik heb **er** drie
- Plaats-er - ik ben **er**
- ‘Spring-er’ - ik zwijg **erover**
- ‘Sprookjes’-er - **er** was eens een koning
- ‘Spook’-er - **er** wordt geklopt

Pim is **er** ook.
= plaats-er

dat zijn **er** twee.
= tel-er

de maan is **daar**!
= plaats-er

dan zijn we **er**!
= plaats-er

naar de maan

daan vaart op zee.
hij is de man met de pet.

pim is **er** ook.
pim vist met een net.

pim en daan.
dat zijn **er** twee.

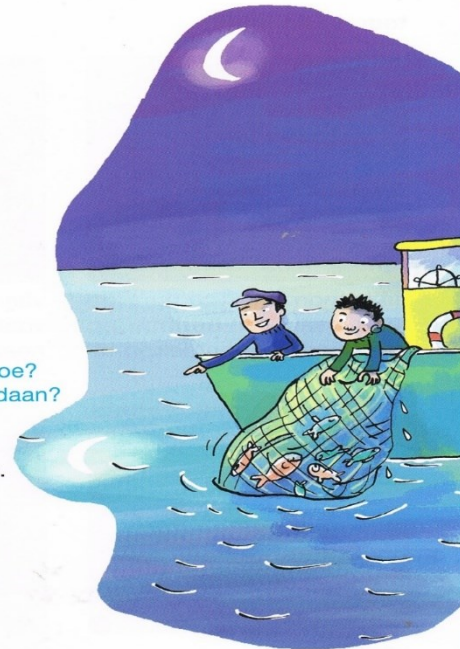
daan vaart.
en pim vaart mee.

waar vaart die boot naartoe?
waarheen vaart pim met daan?

pim vaart met daan.
met daan naar de maan.

een reis naar de maan?
dat is te ver.

de maan is **daar**!
dan zijn we **er**.

Uit: Veilig
leren lezen,
boekje 3, blz. 5

Nu jullie! Kijk in je leestekst.
Omcirkel de jokerwoorden.

in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oe, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

in het bos

wim is in het bos.
 hij kijkt.
 zit daar een haas?
 zit daar een beer?
 hoort hij daar een bij?
 hoort hij een vos?

sst...
 zoem... zoem...
 wim hoort een bij ...

kijk daar, wim!
 daar bij de boom!
 daar bij de roos.
 daar zoemt een bij.

Dag een
 en dag twee

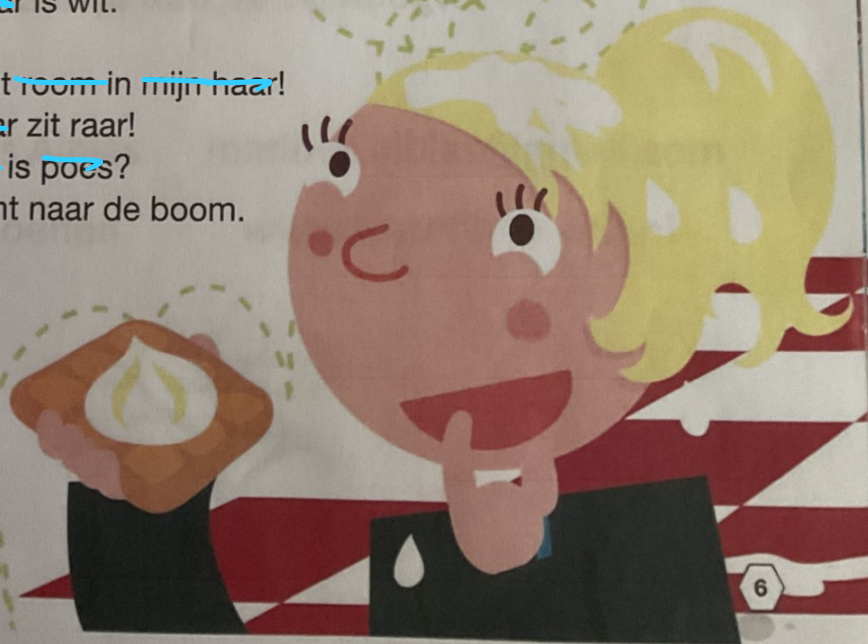
in rep en roer

ik neem een koek.
een koek met room.

daar is poes.
poes kijkt naar de koek.
en kijkt naar de room.
poes rent naar mij toe.
nee, poes.
ik eet koek met room.

maar poes rent.
poes rent door de room.
haar poot is wit.
haar haar is wit.

oo, er zit room in mijn haar!
mijn haar zit raar!
en waar is poes?
poes rent naar de boom.

TJA!

En nu?

- Drie bestanden zijn beschikbaar via **website LOWAN**:

start, kern 1 - 3

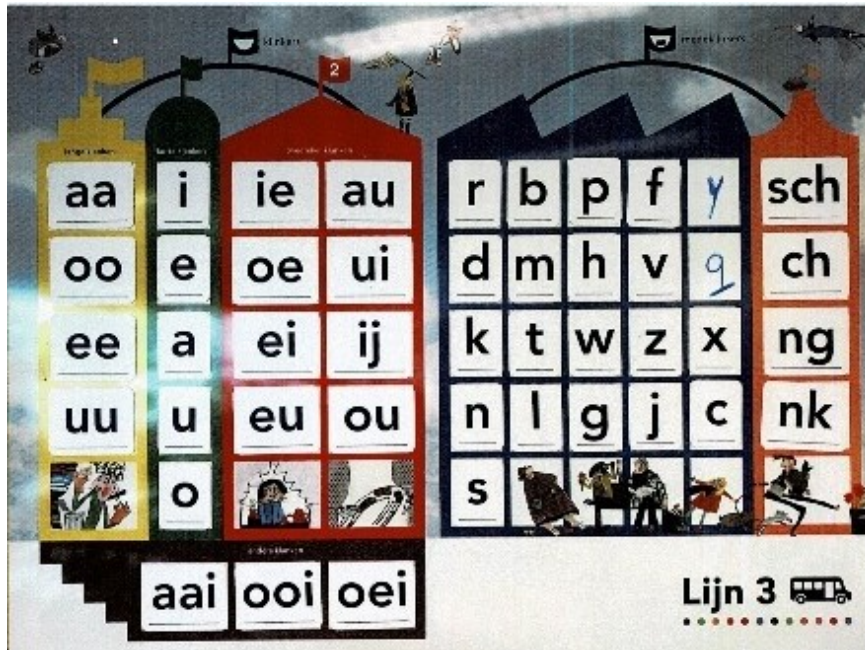
thema 1 - 3

t/m les 60

Afsluiting

Letterbord of Klankbord?

- C? Q? NK? X? SCH? AAI? OOI? OEI?

© Bazalt Groep | shop.bazalt.nl

Net verschenen!

Nu met korting te bestellen!

**Kom naar de stand
(naast de Lowanstand)
voor meer nieuws!**

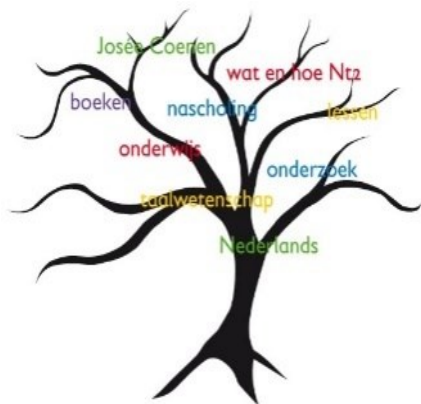

Bedankt voor uw aandacht!

Marloes Alblas marloes.alblas@gmail.com

Josée Coenen coenenja@gmail.com

Emke Wang emkewang@gmail.com

www.watenhoe-nt2.nl

www.bazaltgroep.nl

bronnen

- *Zien is snappen* (Coenen en Heijdenrijk, Bazalt, 2022)
- *De bovenkamer* (Coenen, Bazalt 2022)
- *Taal en teken* (Bakker, HCO, 2016)
- Nieuwkomers starten altijd met klankonderwijs (HCO, 2016)